

Perspectiefnota 2027-2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting.....	3
Algemene ontwikkelingen	5
Beleidsvoorstellen	12
Financiële perspectief.....	16
Bijlagen	19
Bijlage 1: Technische uitgangspunten	19
Bijlage 2: Stortingen en onttrekkingen Algemene reserve (Begroting 2026)	20

Samenvatting

In de voorliggende Perspectiefnota 2027-2030 wordt een vooruitblik gegeven op de (financiële) vooruitzichten voor de komende jaren. Deze Perspectiefnota is de basis voor het opstellen van de Begroting 2027. Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen in maart is deze nota bewust beleidsarm opgesteld. Het opstellen van nieuw beleid wordt hiermee nadrukkelijk aan een nieuwe coalitie gelaten.

De Perspectiefnota kent een positief structureel begrotingsresultaat voor alle jaren in de periode 2027-2030. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de resultaten fors lager zijn dan in de meerjarenbegroting 2026. Dit komt met name door de stijgende kosten in het sociaal domein. In deze Perspectiefnota zijn dan ook voorstellen opgenomen om de stijgende kosten om te buigen. Het succes van deze ombuigingen zullen de komende jaren van groot belang zijn voor de financiële positie en mogelijkheden binnen onze gemeente. De betaalbaarheid van het zorgsysteem speelt landelijk en is dus niet uniek voor de gemeente Dantumadiel. Echter betekenen de landelijke onzekerheden met betrekking tot met name de Jeugdzorg en de WMO (huishoudelijke hulp) dat ook de onzekerheden voor de gemeentelijke begroting toenemen.

Door de lagere begrotingsresultaten daalt de geprognoseerde omvang van de Algemene reserve onder de minimaal vereiste weerstandscapaciteit van € 10 miljoen. Voor alle jaarschijven bedraagt de verwachte omvang van de Algemene Reserve circa € 9,5 mln. Gezien de landelijke en lokale onzekerheden acht het College dit op dit moment acceptabel. Wel zal voor de begroting nog een ambtelijke analyse plaats vinden van de noodzaak van de geplande onttrekkingen. De minimaal vereiste weerstandscapaciteit is bepaald o.b.v. de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor de latere jaren ziet het college meerdere noodzakelijke investeringen op de gemeente af komen die bijdragen aan de leefbaarheid in onze gemeente en het welzijn van onze burger. Dit betreft bijvoorbeeld vervanging/renovatie scholen, onderhoud kapitaalgoederen, een structurele oplossing voor het sportpark in Damwâld en een mogelijke verkeersoplossing voor De Westereen. Om deze te kunnen realiseren is het van belang om in de laatste jaarschijf voldoende ruimte te houden voor het opvangen van de kapitaallasten van deze projecten die naar verwachting na 2030 in de begroting zullen komen.

De Perspectiefnota bevat algemene ontwikkelingen en nieuwe beleidsvoorstellen. De belangrijkste hiervan zijn:

- Transformatie sociaal domein/ Hervormingsagenda Jeugd
- Project Dantumadiel 2027 - Programma Herijking & professionalisering
- Meicirculaire (gemeentefonds)
- Autonome prijs-, loon- en renteontwikkeling
- Ontwikkeling gemeentelijke belastingen

In onderstaande tabel treft u het structurele begrotingsresultaat en de stand van de Algemene reserve aan na het verwerken van de mutaties uit de Perspectiefnota 2027-2030.

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2030
Structureel begrotingsresultaat	-632	1.269	13	20	1.383
Algemene reserve (eindstand)	12.194	9.460	9.413	9.462	9.453

In het onderdeel Ontwikkelingen worden de algemene ontwikkelingen en de nieuwe beleidsvoorstellen toegelicht. Onder het onderdeel Financieel perspectief worden de financiën nader toegelicht. Tot slot treft u nog een aantal bijlagen aan.

Algemene ontwikkelingen

Algemene ontwikkelingen

In dit onderdeel zijn de algemene ontwikkelingen beschreven welke van invloed zijn op het financieel perspectief van de gemeente Dantumadiel. Sommige van deze ontwikkelingen hebben een direct (financieel) effect. Andere ontwikkelingen hebben een indirect effect op het perspectief van de gemeente.

De algemene ontwikkelingen met een financieel effect op het perspectief van de gemeente zijn veelal autonoom van aard. Dit betekent dat er geen keuze hoeft te worden gemaakt, deze ontwikkelingen komen hoe dan ook op de gemeente af. In de tabel hieronder zijn de financiële effecten van de algemene ontwikkelingen weergegeven.

Effect op begrotingsresultaat

Bedragen x € 1.000

Programma	Onderwerp	I / S	2027	2028	2029	2030
Algemene ontwikkeling						
Alle	Autonome ontwikkelingen - Prijs	S	-491	-454	-457	-457
Alle	Autonome ontwikkelingen - Lonen	S	-683	-671	-671	-671
Alle	Autonome ontwikkelingen - Verbonden partijen	S	-41	54	148	75
Alle	Autonome ontwikkelingen - Rente financieringsbehoefte	S	-322	-484	-414	-397
90 Algemene dekkingsmiddels	Meicirculaire	S	1.789	1.439	1.308	1.319
Totaal			252	-116	-86	-131

Onder het onderdeel Financieel perspectief worden alle effecten uit deze perspectiefnota samengevat.

Sociaal domein (project/organisatie)

Bouwen aan een stevig fundament in het sociaal domein.

Al snel na de start van de nieuwe organisatie bleek dat er zich problemen voor deden bij de uitvoering van het sociaal domein. Dit werd duidelijk in de achterstanden die er lagen bij het in behandeling kunnen nemen van aanvragen WMO, maar ook op andere onderdelen was er sprake van een (te) hoge werkdruk. Voor een (duurzame) aanpak is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak richtte zich zowel op de aanpak van de acute achterstanden, als op het brengen van stabiliteit op het team als op het ontwikkelen van plannen om te komen tot een duurzame inrichting van het sociaal domein in Dantumadiel.

In 2024 lag het accent op het wegwerken van achterstanden en het doorlichten van de meest relevante werkprocessen. In 2025 is hierop verdergegaan en is begonnen met het implementeren van verbeteringen in de dagelijkse werkprocessen. In 2025 is aan de hand van de werkvoorraad in kaart gebracht welke formatie nodig is voor het op een goede wijze uitvoeren van de werkzaamheden. Tegelijkertijd zijn voorstellen ontwikkeld over de inrichting en aansturing van het sociaal domein. In de eerste maanden van 2026 is in het Gebiedsteam (team Uitvoering Sociaal Domein) gewerkt aan het formaliseren van de inrichtingsstructuur, de integrale samenwerking en de onderlinge verbinding met Beleid. Ook is er een aanzet gemaakt tot versterking van de Toegang van het Gebiedsteam. Door de Toegang te versterken wordt geprobeerd de hulpvraag direct op te lossen en zoveel als mogelijk terug te zetten naar het voorliggende veld en meer preventief te werken om zoveel mogelijk hoge uitgaven van zorg te voorkomen. Besluitvorming over verdere ontwikkelingen in het Gebiedsteam zal te zijner tijd plaatsvinden in relatie tot het traject Dantumadiel 2027.

Ondanks alle inspanningen blijft de werkdruk en ook het ziekteverzuim hoog. Dit maakt dat er ook nu nog steeds extra inspanningen nodig zijn voor het kunnen continueren van de dienstverlening aan inwoners. In 2026 heeft de raad daar ook extra (incidentele) middelen beschikbaar gesteld.

Transformatie Sociaal domein / Hervormingsagenda Jeugd

Vanuit het team Beleid Sociaal Domein zijn we in samenwerking met het team Uitvoering Sociaal Domein bezig een plan van aanpak op te stellen. Dit is conform de startnotitie Transformatie Sociaal Domein (Hervormingsagenda Jeugd), zoals deze door de raad in december 2025 is vastgesteld. In de plan van aanpak brengen we in kaart wat er nodig is om voor implementatie van deze Transformatie voor de komende jaren binnen het sociaal domein in onze gemeente. Deze middelen zijn nodig voor een andere werkwijze te implementeren zodat we kosten op langere termijn beheersbaar maken. Dit plan van aanpak zal in oktober dit jaar ter besluitvorming naar de raad gaan met daarin de concrete opgaven en de daarbij gekoppeld de financiën die nodig zijn voor de komende jaren.

Via de algemene uitkering wordt de komende jaren een kleine € 3 mln. ontvangen. Hiervan heeft de Raad in december een bedrag van € 0,3 mln beschikbaar gesteld en in deze nota wordt circa € 0,6 mln. gevraagd. Er resteert dan nog circa € 2 mln. aan Rijksmiddelen. Na besluitvorming door de raad in oktober 2026 kunnen de verdere Rijksmiddelen ook daadwerkelijk worden ingezet om de Transformatie in te zetten.

Meicirculaire gemeentefonds

De meicirculaire is op 29 mei 2026. verschenen. Deze circulaire bevat onder andere informatie over de jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds (accres), de nominale ontwikkeling in het gemeentefonds (inflatie) en het (deels) vervallen van de huishoudelijke hulp in de WMO per 2029. De mutatie ten opzichte van de decembercirculaire 2025 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende onderdelen:

Accresontwikkeling (2027: € 231.000 voordelig)

Het volume accres is voor de uitkeringsjaren 2027 en verder bijgesteld op basis van het 8-jaars historische gemiddelde van het bruto binnenlands product uit de Macro Economische Verkenning. Het LPO accres is voor de uitkeringsjaren 2026 en verder bijgesteld op basis van het prijs bbp uit het Centraal economisch plan 2025 van het Centraal Planbureau.

Nominale ontwikkeling (2027: € 1.156.000 voordelig)

De gemeente Dantumadiel raamt de begroting tegen constante prijzen. Dat betekent dat we hetzelfde prijspeil hanteren voor alle begrotingsjaren. Bij de meicirculaire worden de inkomsten vanuit het gemeentefonds voor *huidig jaar+1* en verder bijgesteld naar het prijspeil van *huidig jaar+1*. Ditzelfde doen we met de baten en lasten in de Perspectiefnota. We noemen dit ook wel de inflatiecorrectie.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo (2027: € 250.000 voordelig)

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo (ter vervanging van het abonnementstarief) is uitgesteld van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. Hierdoor valt de eerder ingeboekte besparing in 2027 tijdelijk weg.

Integratie uitkering Participatie (2027: € 203.000 voordelig)

De integratie uitkering Participatie wordt structureel verhoogd. Deze bijstelling betreft een correctie voor hogere lonen en prijzen. Daarnaast wijzigt de budgetverdeling voor de rijksbijdrage beschut werk als gevolg van een nieuwe verdeelsleutel. Deze gelden worden volgens afspraak geormerkt (voor Dokwurk).

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (2027: € 648.000 voordelig)

De decentralisatie-uitkering CDOKE vervangt de Specifieke uitkering CDOKE. In 2027 worden middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid. De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2028 tot en met 2030 maar de uitkeringsvorm na 2027 is nog niet bepaald.

Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023 (2027: € 146.000 voordelig)

Voor wat betreft ingroeipad voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds hebben de fondsbeheerders het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) overgenomen. Het advies is om het ingroeipad te bevriezen op het niveau van 2026 en dit niveau tot en met 2028 mee te laten groeien met de indexatie.

Huishoudelijke hulp uit de Wmo (2029: € -, 2030: € -)

Het kabinet heeft besloten dat huishoudelijke hulp niet langer via de Wmo wordt vergoed voor mensen die dit zelf kunnen betalen. Deze maatregel gaat in op 1 januari 2029. Hierdoor stopt huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo. Hoewel huishoudelijke hulp grotendeels uit de Wmo verdwijnt, blijft de gemeente verantwoordelijk voor mensen die niet in staat zijn om dit zelf te regelen of te betalen. Voor deze groep wordt een vangnet ingericht. Het gevolg is dat gemeenten minder kosten hebben voor deze voorziening. Omdat gemeenten minder hoeven uit te geven, wordt er geld uit het gemeentefonds gehaald.

Zoals aangegeven heeft de gemeente als gevolg van het vervallen van deze voorziening minder kosten. Overeenkomstig het advies van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) wordt er een stelpost opgenomen voor de minder kosten. Het bedrag van de minder kosten is gelijk aan de korting in de algemene uitkering. De Huishoudelijke hulp uit de WMO is op deze wijze budgetneutraal in onze begroting opgenomen. We zijn nog in afwachting van een reactie van de toezichthouder.

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Inmiddels werken we ruim een jaar met de nieuwe wet en hebben we veel ervaring opgedaan. Binnen de organisatie wordt op vele fronten gewerkt aan de verdere implementatie van de verschillende onderdelen van de Omgevingswet. Zo wordt er gewerkt aan de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan, programma's, participatiebeleid en vele andere onderdelen. Zo moet het definitieve Omgevingsplan eind 2031 klaar zijn. Middels de carrousels betrekken we raad bij de totstandkoming van de verschillende onderdelen en informeren we de raad inhoudelijk en over de voortgang van de verschillende onderdelen.

De financiële gevolgen van de implementatie van de Omgevingswet zijn voor de komende jaren (t/m 2027) in kaart gebracht. De raad heeft in haar vergadering van 27 maart 2024 middelen beschikbaar gesteld voor de verdere implementatie van de Omgevingswet. Dit betreft een bedrag van €1,7 miljoen voor de periode 2024 t/m 2027.

Bedrijfsvoering

Huisvesting

De raad heeft in februari 2025 besloten om een verbouwsceario "25 jaar levensduurverlenging" en een verbouwsceario "10 jaar groot onderhoud" voor het huidige gemeentehuis uit te werken. De raad heeft tevens besloten om de maximaal verwachte financiële impact van dit besluit vanaf 2028 te verwerken in de meerjarenbegroting door middel van het opnemen van een stelpost van € 300.000. Eind dit jaar wordt het voorstel met de uitgewerkte scenario's aan de (nieuwe) raad aangeboden.

Formatie - Project Dantumadiel 2027 - Programma Herijking & professionalisering

In 2025 is gestart met het project Dantumadiel 2027. Een project welke de organisatie handvaten moet gaan geven om te komen tot een operationele organisatie op basis van het vastgestelde (structurele) formatieontwerp. In de periode 2024-2026 maakt de organisatie gebruik van tijdelijke extra formatie om de aanwezige frictie, ten gevolge van de start, het hoofd te kunnen bieden. Dit proces om te downsize is best complex omdat de organisatie gebouwd is op verschillende aannames (aantal cliënten, areaal en kwaliteitsniveaus welke in de praktijk soms afwijken van de aanname). Tevens blijkt de inrichting van werkprocessen een duidelijke relatie met de omvang van de organisatie te hebben. De afbouw van de tijdelijke formatie richting 1-1-2027 ligt op veel onderdelen op koers, maar kent op een aantal onderdelen ook nog duidelijke uitdagingen.

Het project Dantumadiel 2027 is opgenomen in het Programma Herijking & professionalisering, welke is gestart in februari 2026. Dit programma richt zich op het verder professionaliseren van de interne organisatie en zal ondersteuning geven aan dit proces door onder meer een vergelijking aan te gaan met een aantal referentiegemeenten. Belangrijk is dat autonome ontwikkelingen op diverse beleidsterreinen ook een autonome besluitvorming gaan krijgen. Het programma kent het takenpakket van 1 januari 2024 als uitgangspunt.

De raad zal in het vierde kwartaal van 2026 worden geïnformeerd over de resultaten van het Programma Herijking & professionalisering.

ICT/Informatievoorziening

In 2025 zijn middelen aangevraagd/gereserveerd voor de uitvoering van het informatieplan 2025-2028. En wordt daar uitvoering aan gegeven, onder andere de implementatie van de WMEBV/WDO. Het betreft onze digitale dienstverlening en om deze veilig en toegankelijk beschikbaar te stellen aan onze inwoners en bedrijven.

In 2024 is tranche 1 voor de WOO (wet open overheid) gerealiseerd. Het betrof het actief openbaar maken van organisatiegegevens. Voor de realisatie van de volgende en meer complexe tranches en waarbij meer informatie openbaar moet worden gemaakt is extra inzet nodig. Dit voor het meenemen van mensen in de verandering, het inrichten van processen, op orde brengen van de informatiehuishouding en inzetten van de benodigde technische middelen, o.a. aankoop en implementatie van een publicatieplatform. De extra inzet is voorzien in de vorm van een aanjager die in samenwerking met de vakafdelingen en experts op het gebied informatiebeheer en juridisch inhoud en vorm geeft aan de ontwikkeling van de WOO.

Gemeentelijke belastingen

In deze perspectiefnota zijn de inkomsten vanuit de gemeentelijke belastingen verhoogd met de verwachte inflatie (hicp) voor 2027 uit het Centraal Economisch Plan 2026.

Autonome (prijs)ontwikkeling

Autonome prijsontwikkelingen zijn veranderingen die optreden zonder dat er nieuw beleid of directe ingrijpen aan ten grondslag liggen. Het gaat derhalve om verandering die “vanzelf” ontstaan door veranderingen in prijzen door economische omstandigheden. Als autonome prijsontwikkeling zijn voor de gemeente de volgende prijscomponenten te onderscheiden: inflatie, loonontwikkeling en rente ontwikkeling. Onderstaande zijn deze prijscomponenten kort toegelicht en in de tabel zijn de gehanteerde waarden voor 2027 weergegeven.

Uitgangspunt voor het meerjarenperspectief van de gemeente is dat alle structurele baten en lasten gecorrigeerd worden voor inflatie op basis van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp). Daar waar er sprake is van vaste kosten of afspraken die niet meebewegen met de inflatie wordt geen bijstelling gedaan voor prijsontwikkeling. Te denken valt aan vastgestelde subsidies of vastgestelde budgetten waarbij reeds rekening is gehouden met inflatie. De geharmoniseerde consumentenprijsindex is afkomstig uit het Centraal Economisch Plan 2026 (CEP 2026) van het Centraal Planbureau (CPB). De verwachting is dat de inflatie in 2026 geleidelijk richting de 2%-doelstelling van de Europese Centrale Bank (ECB) beweegt. Voor 2027 is de verwachting dat de inflatie stabiliseert rond dit niveau. De huidige ontwikkelingen in het Midden-Oosten zijn nog geen onderdeel van de verwachting van het CPB en vormen een risico voor de inflatieverwachting.

Voor de bijstelling van de loonkosten wordt de Loonvoet sector overheid gehanteerd. In deze bijstelling zijn de cao-loonontwikkeling, de ontwikkeling van de sociale werkgeverslasten en eventuele incidentele ontwikkelingen meegenomen. De gehanteerde waarde vindt eveneens zijn grondslag in het Centraal Economisch Plan 2026.

De kapitaallasten (afschrijvingen en rente) van nieuwe investeringen worden doorgerekend op basis van de gemiddelde omgslagrente in de Begroting 2026 (0,6%). Bij nieuwe investeringen die zo groot zijn dat (externe) financiering nodig is, wordt gerekend met de actuele rente. De actuele rente is gebaseerd op de 25-jaars lineaire rente bij de BNG bank (april). De actuele rente is eveneens gehanteerd voor het doorrekenen voor het aantrekken van (extern) financiering voor de bestaande investeringsagenda (waaronder MFC Feanwâlden).

Onder de autonome ontwikkelingen zijn ook de verwachte gemeentelijke bijdragen aan verbonden partijen meegenomen. De gemeentelijke bijdrage in het meerjarige perspectief is gebaseerd op de meest recente begrotingen van de verbonden partijen.

Prijscomponent	Bron	2027
Inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp)	Centraal Economisch Plan 2026 (CPB)	1,9%
Loonvoet sector overheid	Centraal Economisch Plan 2026 (CPB)	4,2%
Gemiddelde omgslagrente	Begroting Dantumadiel 2026	0,6%
Rente 25 jaar - (april 2026)	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	3,8%

[Integraal \(Onderwijs\)huisvestingsplan \(IHP\)](#)

Het IHP is op 3 maart 2026 door de gemeenteraad vastgesteld. In het IHP is voor het jaar 2028 de realisatie van het MFC in Feanwâlden, inclusief twee scholen, opgenomen. Verder zijn voor het jaar 2030 de volgende toekomstige investeringen opgenomen:

- Nieuwbouw CBS de Wynroas Wâlterswâld (€ 3.441.773)
- Nieuwbouw CNS Wâlterswâld (€ 4.306.719)
- Verbouwing gebouw de Saad t.b.v. SO de Wingerd (Nog geen geraamd bedrag)

De geraamde investeringsbedragen zijn gebaseerd op de leerlingenprognoses 2028 en het VNG normbedrag per m2.

Voor de realisatie van de scholen in Walterswâld en de verbouwing van SO de Wingerd (locatie de Saad) zal de gemeenteraad in de loop van 2026 / 2027 via aparte voorstellen worden geadviseerd om voorbereidingskredieten toe te kennen. Mochten de scholen in 2030 zijn gerealiseerd dan zullen de kapitaalslasten per 2031 in de gemeentebegroting moeten worden opgenomen.

MFC Feanwâlden

De gemeenteraad heeft op 8 mei 2025 het definitieve (financieel) scenario voor het MFC Feanwâlden vastgesteld. Dit betekent dat er een MFC met nieuwbouw sporthal gerealiseerd wordt. Het MFC moet plaats bieden aan (twee) scholen, kinderopvang, sport en ontmoeten. Indien (financieel) mogelijk wordt er tevens een steunpunt van de bibliotheek gerealiseerd. Het raadsbesluit van 8 mei 2025 is financieel verwerkt in de meerjarenbegroting en is daarmee integraal verwerkt in de cijfers in deze Perspectiefnota.

Op basis van het raadsbesluit is in mei 2025 de aanbestedingsprocedure voor de architectenselectie gestart en inmiddels afgerond. De geselecteerde architect werkt momenteel, in samenwerking met de toekomstige gebruikers, het schetsontwerp uit tot een voorlopig ontwerp. Daarnaast is inmiddels ook de (bouw)aannemer geselecteerd voor de bouwteamfase. In deze fase werken de aannemer, de architect en de toekomstige gebruikers gezamenlijk het voorlopig ontwerp verder uit tot een definitief ontwerp. Realisatie van het gehele project staat halverwege 2028 in de planning.

Kapitaalgoederenbeheer

De huidige beleidsplannen (wegen, gebouwen, groen, kunstwerken, straatverlichting en water) zijn vastgesteld in 2021 voor de periode 2022-2026. Tevens is er in 2021 een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld voor dezelfde periode. Op dit moment vinden de voorbereidingen plaats voor het opstellen van een nieuw beleidsplan kapitaalgoederenbeheer. Dit nieuwe beleidsplan zal in 2026 aan de (nieuwe) raad ter besluitvorming worden aangeboden.

De sporthal in de Westereen is gebouwd in 1988. De algehele staat van de sporthal is gedateerd en er is sprake van achterstallig onderhoud. Als gevolg van een verouderde dakconstructie is de laagbouw van de sporthal gestut zodat de veiligheid blijft gewaarborgd.

Er zijn een 4-tal varianten denkbaar om de hal weer up to date te krijgen:

- verbouwing en verduurzaming – minimale variant.
- verbouwing en verduurzaming – ingrijpende variant.
- nieuwbouw gymzaal.
- nieuwbouw sporthal.

De raad zal daartoe een uitgewerkt voorstel krijgen ter besluitvorming.

Beleidsvoorstellen

In dit onderdeel zijn de nieuwe beleidsvoorstellen weergegeven welke van invloed zijn op het financieel perspectief van de gemeente Dantumadiel. Vanuit de ambtelijke organisatie zijn in het kader van de voorbereiding op de Perspectiefnota diverse bestedingsvoorstellen en investeringswensen ingediend. Het college doet de raad in deze Perspectiefnota een voorstel ten aanzien van de honorering van de ingediende voorstellen. De Perspectiefnota vormt hiermee de eerste aanzet tot de Begroting.

In de tabel hieronder zijn de financiële effecten van de nieuwe beleidsvoorstellen op zowel het Begrotingsresultaat als de Algemene reserve weergegeven. Beleidsvoorstellen met een effect groter dan € 100.000 (per jaar) zijn toegelicht.

Effect begrotingsresultaat

Bedragen x € 1.000

Programma	Onderwerp	I / S	Investerings- krediet	2027	2028	2029	2030
Nieuw beleid							
01 Ynwenner en Bestjoer	Lokale noodsteunpunten - Werkbudget	S		-20	-10	-10	-10
03 Soarch en Wolwêzen	Extra formatie sociaal domein t.b.v. besparingen - Tijdelijke uitbreiding	S		-150	-180	-180	-45
05 Wenjen en Omjouwing	Huisvestingsverordening urgente woningzoekenden (Fryske urgentieverordening)	S		-22	-22	-22	-22
06 Iepenbiere Romte	Nieuwe openbare laadpalen - Opbrengsten	S		-	4	7	11
Besparingen bestaand beleid							
03 Soarch en Wolwêzen	Vermindering uitgaven Jeugdzorg (GI)	S		150	175	200	225
03 Soarch en Wolwêzen	Vermindering uitgaven Jeugdzorg (Pilot Jeugd Dichtbij)	S		250	250	250	250

Programma	Onderwerp	I / S	Investerings- krediet	2027	2028	2029	2030
03 Soarch en Wolwêzen	Vermindering uitgaven Jeugdzorg (Inkoop)	S		-	250	350	450
03 Soarch en Wolwêzen	Vermindering uitgaven WMO	S		150	150	150	150
Investerings							
01 Ynwenner en Bestjoer	Lokale noodsteunpunten - Noodaggregaten	S	-135	-	-28	-28	-28
06 Iepenbiere Romte	Nieuwe openbare laadpalen	S	-103	-	-5	-10	-16
Totaal				358	584	707	966

Effect op algemene reserve

Bedragen x € 1.000

Programma	Onderwerp	I / S	2027	2028	2029	2030
Nieuw beleid						
03 Soarch en Wolwêzen	Benodigde extra formatie sociaal domein t.b.v. besparingen - Hervormingsagenda	I	-180	-180	-180	-180
Extra middelen bestaand beleid						
Diverse programma's	Tijdelijke formatie	I	-793	-308	-	-

Programma	Onderwerp	I / S	2027	2028	2029	2030
91 Overhead	Inhuur / aanstelling medewerker Informatiebeheer voor WOO	I	-86	-86	-	-
Totaal			-1.059	-574	-180	-180

Onder het onderdeel Financieel perspectief worden alle effecten uit deze Perspectiefnota samengevat.

Beleidsvoorstellen met effect op het begrotingsresultaat

Programma 03 - Soarch en Wolwêzen

Vermindering uitgaven Jeugdzorg (GI)

Deze besparing wordt bereikt door een nieuwe aangescherpte werkwijze: na een verwijzing wordt er actief contact gezocht (gebeld) met de cliënt: zo mogelijk nog voordat er een verwijzing heeft plaatsgevonden. Verder is er contact met GI's over de kosten van de inzet en wordt er strikt gevolgd of een zorgondersteuning nog actief is. De eerste resultaten over de eerste 4 maanden zijn er dat er ongeveer €70.000 is bespaard. Dit is - behoudend - doorvertaald naar een jaarbedrag en die bepaald op €150.000. De inschatting is dat deze besparing jaarlijks nog met € 25.000 per jaar steeds verder kan worden uitgebouwd.

Vermindering uitgaven Jeugdzorg (Pilot Jeugd Dichtbij)

In de begroting is al rekening gehouden met een besparing op in te schakelen zorg van € 250.000 per jaar. Over de eerste 3 maanden van 2026 is een besparing gerealiseerd van €177.000. Doorvertaald naar een jaarbedrag kan uitgegaan worden van een besparing van €500.000 per jaar (voor de PPN betekent dat nog eens een besparing in de meerjarenbegroting van € 250.000. Er wordt niet verwacht dat dit bedrag jaarlijks verder gaat oplopen: dit is gerelateerd aan een inschatting van het aantal cliënten/aanvragen die hiervoor in aanmerking kan komen.

Vermindering uitgaven Jeugdzorg (Inkoop)

De nieuwe inkoop voor jeugdhulp gaat in per 2028. Een belangrijk uitgangspunt is het verminderen van de kosten van jeugdhulp door middel van het versterken van de toegang en vooral het maatschappelijk voorveld. Er wordt nu uitgegaan van een vermindering van de kosten van €250,000 in het eerste jaar (2028) oplopend tot € 450.000 in 2030.

Vermindering uitgaven WMO

De besparing wordt gerealiseerd door het strikt(er) toepassen van heronderzoeken. Verwacht wordt dat daarmee een dempend effect op de uitgaven kan worden gerealiseerd van €150.000 p.jr.

Extra formatie sociaal domein t.b.v. besparingen - Tijdelijke uitbreiding

De inzet van medewerkers op het terrein van kwaliteit, accountmanagement en heronderzoeken in combinatie met een aanscherping van werkprocessen levert een besparing op op de uitgaven. En wel zodanig dat daarmee een deel van de noodzakelijke formatie bekostigd kan worden (inverdieneffect). In 2027, 2028 en 2029 gaat het om 2 fte.

Beleidsvoorstellen met effect op de Algemene reserve

Diverse programma's

Tijdelijke formatie

Bij de start van de nieuwe ambtelijke organisatie is 15,1 FTE tijdelijk opgenomen voor de opbouw(fase) 2024-2026. Mede vanuit het Programma Herijking & professionalisering is gebleken dat de geplande afbouw van deze formatie minder snel te realiseren is dan destijds verwacht. Om de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening te kunnen blijven waarborgen zijn voor de jaren 2027 en 2028 incidentele middelen nodig om geplande afbouw op een goede manier te realiseren.

De geplande afbouw wordt overigens ook betrokken bij het Programma Herijking & professionalisering en zal onderdeel zijn van de rapportage.

Programma 03 - Soarch en Wolwêzen

Extra formatie sociaal domein t.b.v. besparingen - Hervormingsagenda

De Hervormingsagenda Jeugd betekent een andere manier van werken op het terrein van de jeugdhulp. De rol van het gebiedsteam wordt groter. Het rijk heeft hier middelen voor beschikbaar gesteld. Besluitvorming over de aanpak van de Hervormingsagenda Jeugd wordt in het najaar van 2026 verwacht. Wel is duidelijk dat een deel van de bekostiging van de formatie van het gebiedsteam (incidenteel) uit deze middelen plaats kan vinden. Ook in bredere zin wordt gekeken naar waar middelen voor formatie ten laste gebracht kunnen worden van middelen die de gemeente van het rijk ontvangt voor de uitvoering van deze taken in het sociaal domein.

Programma 91 - Overhead

Inhuur / aanstelling medewerker Informatiebeheer voor WOO

In 2024 is trache 1 voor de WOO (Wet Open Overheid) gerealiseerd. Het betrof het actief openbaar maken van organisatiegegevens. Voor de realisatie van de opvolgende en meer complexe tranches en waarbij meer informatie openbaar moet worden gemaakt is extra inzet nodig. Dit voor het meenemen van mensen in de verandering, het inrichten van processen, op orde brengen van de informatiehuishouding en de benodigde technische aanpassingen, o.a. aankoop en implementatie van een publicatieplatform. De extra inzet is voorzien in de vorm van een WOO-aanjager die in samenwerking met vak-afdelingen en o.a. experts op het gebied van informatiebeheer, functioneel beheer, juristen verder inhoud en vorm geeft aan de uitvoering van de wet.

Financiële perspectief

Financieel kader

De provincie heeft als toezichthouder een wettelijke plicht om gemeentelijke begrotingen te toetsen op structureel en reëel evenwicht. De toets vindt eerst plaats op het huidige begrotingsjaar en als deze niet in evenwicht is moet aangetoond worden dat het evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt hersteld. Er mag geen sprake zijn van een opschuivend meerjarenperspectief waarbij in de opvolgende begrotingen alleen de laatste jaarschijf sluit. Het is dus belangrijk om het begrotingsjaar structureel in evenwicht te hebben en te houden. Bij de vastgestelde Begroting 2026 was er sprake van een sluitend meerjarenperspectief.

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is, met als randvoorwaarde dat er sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting en dat de algemene reserve voldoet aan de gestelde voorwaarde vanuit de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. De gehanteerde technische uitgangspunten voor het opstellen van het financieel perspectief zijn opgenomen in bijlage 1.

Financiële vooruitzichten

Structureel begrotingsresultaat

Het structurele begrotingsresultaat is een optelling van de structurele baten en -lasten in een jaar. Wanneer er sprake is van een positief bedrag dan betekent dit een overschot, wanneer er sprake is van een negatief bedrag dan is er een tekort. Voor het opstellen van het financieel perspectief nemen we de Begroting 2026 na wijzigingen als uitgangspunt.

Naast de effecten van de Perspectiefnota nemen we ook de effecten van de 1e Turap 2026 en de Meicirculaire mee in de perspectiefnota. De 1e Turap 2026 wordt hier separaat weergegeven omdat in de 1e Turap de focus voornamelijk ligt op de gevolgen voor begrotingsjaar 2026. Om deze reden worden de structurele effecten in de Perspectiefnota getoond. De Meicirculaire nemen we mee in de Perspectiefnota omdat deze onlosmakelijk verbonden is met het financieel perspectief. De Meicirculaire bevat namelijk de compensatie voor de prijsontwikkelingen. Daarnaast is de Meicirculaire de vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk welke vaak gevolgen heeft voor de gemeentelijke taken en de bijbehorende financiële middelen.

Onderstaande tabel geeft het structurele begrotingsresultaat voor de jaren 2027 t/m 2030. In alle jaren is sprake van een positief begrotingsresultaat er is derhalve sprake van een sluitend meerjarenperspectief.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling	Investerings- krediet	2027	2028	2029	2030
Structurele begrotingsresultaat (voor 1e Turap 2026)		3.228	2.000	2.051	3.173
1e Turap 2026		-2.569	-2.455	-2.652	-2.624
Meicirculaire 2026		1.789	1.439	1.308	1.319
Perspectiefnota - Autonome ontwikkelingen		-1.537	-1.555	-1.394	-1.450
Perspectiefnota - Nieuw beleid	238	358	584	707	965
Structurele begrotingsresultaat (na perspectiefnota 2027-2030)		1.269	13	20	1.383
Incidenteel begrotingsresultaat		-682	51	-14	-151
Begrotingsresultaat (na perspectiefnota 2027-2030)		587	64	6	1.232

Algemene reserve

De algemene reserve is onderdeel van het eigen vermogen van een gemeente. Het eigen vermogen is het saldo van de bezittingen en de schulden op de gemeentelijke balans. De algemene reserve is daarmee gelijk aan het saldo van alle resultaten uit het verleden. Dit saldo kan ingezet worden voor het doen van eenmalige uitgaven maar is daarnaast ook de belangrijkste buffer voor het opvangen van risico's en tegenvallers in de toekomst. De algemene reserve wordt daarom ook wel de weerstandscapaciteit genoemd.

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is beschreven hoe de gemeente om wenst te gaan met risico's en de benodigde weerstandscapaciteit. Het doel van de nota is om een gezonde financiële basis te creëren voor de komende jaren. De drie belangrijkste pijlers van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn:

- Het inventariseren van risico's middels NARIS en het verbeteren van inzicht in risico's en de beheersing daar van;
- Het jaarlijks bespreken van de financiële houdbaarheidstest van de VNG in de auditcommissie;
- Het vaststellen van de minimale weerstandscapaciteit op € 10 miljoen óf op basis van de risico inventarisatie uit NARIS indien deze hoger is.

Bij de Jaarrekening 2025 is een risico inventarisatie uitgevoerd en vastgesteld dat de minimale weerstandscapaciteit voor het afdekken van risico's gelijk moet zijn aan € 3,3 miljoen. Aangezien dit bedrag lager is dan de minimale weerstandscapaciteit van € 10 miljoen uit de nota risicomangement en weerstandsvermogen is de minimaal vereiste weerstandscapaciteit voor de gemeente Dantumadiel vastgesteld op € 10 miljoen.

In onderstaande tabel zien we de ontwikkeling van de Algemene reserve inclusief de nieuwe beleidsvoorstellen uit de Perspectiefnota. Voor alle jaarschijven bedraagt de verwachte omvang van de Algemene Reserve circa € 9,5 mln. Gezien de landelijke en lokale onzekerheden acht het College dit op dit moment acceptabel. Wel zal voor de begroting nog een ambtelijke analyse plaats vinden van de noodzaak van de geplande onttrekkingen. De solvabiliteit bij de Jaarrekening 2025 is 30% en voldoet aan de norm van 20%. In de komende jaren zal het balanstotaal stijgen door investeringen in activa (MFC Feanwâlden). De verwachting is dat daardoor de solvabiliteit circa 20% zal zijn.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling	2026	2027	2028	2029	2030
Beginstand	15.095	12.194	9.460	9.413	9.462
<i>Begroting 2026 (na wijzigingen)</i>					
Onttrekking	-6.386	-1.863	-225	-	-
Toevoeging	301	165	165	165	165
Resultaatbestemming (J-1)	3.184	23	-	-	-
<i>Perspectiefnota 2027</i>					
Onttrekking	-	-1.059	-574	-180	-180
Resultaat bestemming (J-1)	-	-	587	64	6
Eindstand	12.194	9.460	9.413	9.462	9.453

Bijlagen

Bijlage 1: Technische uitgangspunten

De algemene technische uitgangspunten voor het opstellen van de perspectiefnota zijn:

- De raming van lasten en baten van bestaand beleid vindt plaats op basis van analyses en niet uitsluitend op basis van inflatie indexering.
- De raming van gemeentelijke bijdragen aan externe instanties vindt plaats op basis van de meest recente begrotingen van deze partijen.
- Voor de meerjarenbegroting wordt geraamd op basis van constante prijzen.
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten en incidentele baten zijn voornamelijk dekkingsmiddel voor incidentele lasten.
- De algemene reserves en de weerstandscapaciteit voldoen aan normen die zijn gebaseerd op een risicoanalyse (op te nemen in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen) en de nota risicomanagement en weerstandsvermogen.
- De financierings- en schuldpositie en het kasstroomsaldo voldoen aan de normen van de Economische Monetaire Unie (EMU) en de Wet HOF.
- Door middel van de in de begroting opgenomen onderhoudsplannen wordt ten alle tijde ruimte gelaten voor onderhoud van kapitaalgoederen volgens de door de raad vastgelegde kwaliteitsniveaus.
- Vrijvallende kapitaallasten van vervangingsinvesteringen met betrekking tot de bedrijfsvoering blijven beschikbaar voor noodzakelijke vervangingen in de bedrijfsvoering.

Bijlage 2: Stortingen en onttrekkingen Algemene reserve (Begroting 2026)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen					
Tijdelijke formatie 2024-2026	-1.300	-	-	-	-
MFC Feanwâlden	-	-1.000	-	-	-
Implementatie Omgevingswet	-598	-	-	-	-
Duurzame inrichting social domein	-570	-	-	-	-
Subsidie tennisferiening Feanwalden	-435	-	-	-	-
Afwaardering Teeling	-424	-	-	-	-
Gevolgen inwerkingtreding Omgevingswet	-485	-175	-	-	-
ICT - Uitvoeringsagenda informatieplan	-65	-240	-20	-	-
ANNO III en Regiodeal	-105	-105	-105	-	-
Hervormingsagenda Jeugd 2026	-311	-	-	-	-
Extra inzet opleiden personeel	-306	-	-	-	-
Traineeprogramma	-100	-100	-100	-	-
Aanpak achterstanden fysieke archieven Dantumadiel	-152	-	-	-	-
Vorbereidingskrediet MFC Walterswald	-	-150	-	-	-
Project Digitale dienstverlening sociaal domein	-150	-	-	-	-
Project digitalisering algemeen	-150	-	-	-	-

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
DOM-project	-141	-	-	-	-
E-Depot en RM	-130	-	-	-	-
Inhaalslag toegankelijkheid en veiligheid	-120	-	-	-	-
Subsidieregeling biobased en regenwaterhergebruik De Bosk Fase 2 Feanwalden	-109	-	-	-	-
Project Klant contact centrum (KCC)	-100	-	-	-	-
Haalbaarheidsonderzoek verkeer Westereen	-100	-	-	-	-
Leerwerkbanen BBL trajecten via Dokwurk	-47	-30	-	-	-
POK: Actielijn 4: Versterken wijkteams	-36	-36	-	-	-
Gebiedsontwikkeling Centrale As	-54	-	-	-	-
Dorpsbiografiën	-52	-	-	-	-
POK Actielijn 2: Robuuste rechtsbescherming	-25	-25	-	-	-
Nieuwe sportvloer de Nije Warf Walterswald	-38	-	-	-	-
Programmaplan 2024	-37	-	-	-	-
Budget EZ verhogen	-36	-	-	-	-
Co-financiering MDT (Maatschappelijke Diensttijd)	-35	-	-	-	-
Ontwikkelkader verblijfsrecreatie	-30	-	-	-	-
Vervanging gereedschappen	-28	-	-	-	-
Duurzaamheid algemeen	-26	-	-	-	-
Budget R&T (PVP opstellen)	-25	-	-	-	-

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Moasje subsidie Doarpsfeesten	-15	-	-	-	-
Project Dantumadiel yn byld	-15	-	-	-	-
Vervolgonderzoek gemeentehuis	-13	-	-	-	-
Startnotitie toegankelijkheid	-11	-	-	-	-
Extra subsidie De Schierstins	-10	-	-	-	-
POK: actielijn 5 Versterking integraal werken	-2	-2	-	-	-
Veiligheidsagenda 2024-2027 Feiligens foarop	-2	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-6.386	-1.863	-225	-	-

Stortingen					
Vaste toevoeging Algemene reserve	165	165	165	165	165
Vrijval reserve ontvlechting	136				
Totaal stortingen	301	165	165	165	165